31993R0696

30.3.1993 *EUROOPA ÜHENDUSTE TEATAJA* L 76/1

NÕUKOGU MÄÄRUS (EMÜ) nr 696/93,

15. märts 1993,

statistiliste üksuste kohta ühenduse tootmissüsteemi vaatlemiseks ja analüüsimiseks

EUROOPA ÜHENDUSTE NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Majandusühenduse asutamislepingut, eriti selle artiklit 100a,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut, ([1])

koostöös Euroopa Parlamendiga, ([2])

võttes arvesse majandus- ja sotsiaalkomitee arvamust ([3])

ning arvestades, et:

siseturu toimimiseks on vaja statistiliste üksuste kindlaksmääramise ning siseriiklike ja ühenduse statistiliste andmete kogumise, edastamise ja avalikustamise suhtes kohaldatavaid statistikastandardeid, et ettevõtetele, rahaasutustele, valitsustele ja kõikidele teistele siseturul tegutsejatele oleks võimalik anda usaldusväärseid ja võrreldavaid statistilisi andmeid;

statistilised andmed tootmissüsteemi kohta on vajalikud ettevõtetele oma konkurentsivõime hindamiseks ning need on abiks ühenduse institutsioonidele konkurentsimoonutuste ärahoidmisel;

kooskõlas subsidiaarsuspõhimõttega on kooskõlastatud andmete koostamist võimaldavate ühiste statistikanormide loomine tõhus ainult ühenduse tasandil ja neid norme kohaldatakse igas liikmesriigis ametliku statistika koostamise eest vastutavate organite ja institutsioonide vastutusel;

siseturu toimimiseks vajalikku integreeritud ning samas usaldusväärset, kiiret, paindlikku ja üksikasjalikku statistilist teavet on võimalik anda ainult siis, kui liikmesriigid kasutavad statistiliste üksuste ühiseid määratlusi;

tuleks sätestada, et liikmesriigid saaksid teatavate nõuete täitmiseks oma tootmissüsteemi vaatlemiseks ja analüüsimiseks vajalikes siseriiklikes nomenklatuurides säilitada või neile lisada muid statistilisi üksusi;

konkreetsetes uuringutes või analüüsides kasutatavad statistilised üksused määratakse kindlaks erisätetega;

määruses (EMÜ) nr 3037/90 ([4]) sätestatud Euroopa ühenduste majandustegevusalade statistilise klassifikaatori, edaspidi NACE rev. 1, kasutamiseks ja Euroopa rahvamajanduse arvepidamise süsteemi (ESA) kohaldamiseks on vaja statistiliste üksuste standardmääratlusi, et koostada registreid ja ülevaateid ning esitada ja analüüsida statistikat;

määrusega (EMÜ) nr 3037/90 loodud komitee on pädev "töötama välja juhiseid statistiliste üksuste liigitamiseks vastavalt NACE rev. 1-le", kuid üksused tuleb määratleda mujal;

on oluline, et vastavalt NACE rev. 1-le liigitatud statistilisi üksusi määratletaks ühtemoodi kõikides liikmesriikides, tagamaks siseriikliku ja vastava ühenduse statistika võrreldavus;

on soovitav piirata tootmissüsteemi statistiliste üksuste arvu;

([1]) EÜT C 267, 16.10.1992, lk 3.
([2]) EÜT C 337, 21.12.1992 ja 10. veebruari 1993. aasta otsus (Euroopa Ühenduste Teatajas seni avaldamata).
([3]) EÜT C 19, 25.1.1993, lk 60.
([4]) EÜT L 293, 24.10.1990, lk 1.

majandusstatistika rahvusvaheliseks võrreldavuseks peavad liikmesriigid ja ühenduse institutsioonid kasutama statistilisi üksusi, mis on otseselt seotud Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni rahvusvahelise majandustegevusalade klassifikaatori (ISIC rev. 3) sissejuhatuses ja Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni rahvamajanduse arvepidamise süsteemis esitatud kirjeldustega;

tootmissüsteem koosneb kõikidest tootmises osalevatest üksustest ja kõikidest nende üksuste majandus- ja finantstoimingutest;

nende üksuste rangeks kohaldamiseks ühenduse kõigis osades on vaja üleminekuperioodi,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Käesolevaga kehtestatakse käesoleva määruse lisas sätestatud statistiliste üksuste loetelu (edaspidi "tootmissüsteemi statistilised üksused") koos kasutatavate kriteeriumide, üksuste määratluste ja selgitavate märkustega.

Artikkel 2

Liikmesriigid ja komisjon kasutavad tootmissüsteemi statistiliste üksuste määratlusi üksuste kindlaksmääramiseks, et koguda, edastada, avalikustada ja analüüsida tootmissüsteemi käsitlevaid statistilisi andmeid, eriti neid, mis on seotud NACE rev. 1-ga.

Artikkel 3

Alates 1. jaanuarist 1994 kasutavad liikmesriigid artiklis 2 nimetatud eesmärkide saavutamiseks artiklis 1 osutatud määratlusi kõnealusele kuupäevale järgnevate olukordadega seotud statistika puhul.

Artikkel 4

1. Üleminekuperioodil, mis algab 1. jaanuaril 1994 ja lõpeb 31. detsembril 1995, võib liikmesriik selle ajavahemikuga seotud statistika puhul kasutada muid kui artiklis 1 ettenähtud tootmissüsteemi statistilisi üksusi. Sel juhul kohandatakse ja edastatakse üleminekuperioodi jooksul komisjonile saadetavad statistilised andmed vastavalt lisale nii suures ulatuses kui võimalik.

2. Erandjuhul võib komisjon liikmesriigi palvel ja nõuetekohaselt põhjendatud tehnilistel või praktilistel põhjustel pikendada üleminekuperioodi kõige rohkem 31. detsembrini 1997.

Artikkel 5

Pärast artiklis 4 nimetatud üleminekuperioodi lõppu võib komisjon artiklis 6 sätestatud korras lubada liikmesriigil kasutada muid tootmissüsteemi statistilisi üksusi.

Artikkel 6

Käesoleva määruse rakendusmeetmed, kaasa arvatud meetmed majanduse ja tehnika arenguga kohandamiseks, mis puudutavad eelkõige tootmissüsteemi statistilisi üksusi, kasutatud kriteeriume ja lisas esitatud määratlusi, määratakse kindlaks artiklis 7 sätestatud korras.

Artikkel 7

1. Võetavate meetmete eelnõu esitab otsusega 89/392/EMÜ, EURATOM [1] loodud statistikaprogrammi komiteele komisjoni esindaja. Tähtaja jooksul, mille määrab eesistuja lähtuvalt küsimuse kiireloomulisusest, esitab komitee eelnõu kohta oma arvamuse. Arvamus esitatakse sellise häälteenamusega, nagu on sätestatud asutamislepingu artikli 148 lõikes 2 nõukogu otsuste vastuvõtmiseks komisjoni ettepaneku põhjal. Liikmesriikide esindajate hääli komitees arvestatakse nimetatud artiklis sätestatud viisil. Eesistuja ei hääleta.

2. Komisjon võtab meetmed vastu ning neid kohaldatakse viivitamata. Kui meetmed ei ole komitee arvamusega kooskõlas, teatab komisjon sellest viivitamata nõukogule. Sellisel juhul lükkab komisjon vastuvõetud meetmete kohaldamise edasi kolme kuu võrra alates kõnealusest teatamisest.

[1] EÜT L 181, 28.6.1989, lk 47.

3. Lõikes 2 osutatud tähtaja jooksul võib nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega teha teistsuguse otsuse.

Artikkel 8

Ühenduse statistikat reguleerivas ühenduse õigusaktis nimetatud tootmissüsteemi statistilisi üksusi tõlgendatakse kooskõlas käesoleva määruse mõistete ja terminoloogiaga.

Artikkel 9

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast *Euroopa Ühenduste Teatajas* avaldamist.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 15. märts 1993

Nõukogu nimel

eesistuja

M. JELVED

LISA

ÜHENDUSE TOOTMISSÜSTEEMI STATISTILISED ÜKSUSED

I JAGU

Üksuste loetelu

Tootmissüsteemi statistiliste üksuste loetelu on järgmine:

A. ettevõte;

B. institutsiooniline üksus;

C. ettevõtete grupp;

D. tegevusalaüksus (TAÜ);

E. homogeenne tootmisüksus (HTÜ);

F. kohalik üksus;

G. kohalik tegevusalaüksus (kohalik TAÜ);

H. kohalik homogeenne tootmisüksus (kohalik HTÜ).

II JAGU

Kasutatud kriteeriumid

Käesolevas määruses on statistilised üksused määratletud kolme kriteeriumi alusel. Nende kriteeriumide suhteline tähtsus sõltub asjaomasest üksusest.

A. *Juriidilised, raamatupidamisalased või organisatsioonilised kriteeriumid*

1. Selleks et määratleda majanduses äratuntavaid ja identifitseeritavaid üksusi, tuleb kohaldada juriidilisi või institutsioonilisi kriteeriume. Teatud juhtudel tuleb juriidiliselt eraldiseisvad üksused rühmitada, kuna nad ei ole organisatsiooniliselt piisavalt iseseisvad. Mõne üksuse määratlemiseks tuleb kohaldada ka raamatupidamisalaseid või finantskriteeriume.

2. Üksuse "ettevõte" moodustamiseks kasutatakse juriidilisi üksusi, kes tegelevad täielikult või osaliselt tootmisega.

3. Juriidilised üksused on:

   — juriidilised isikud, keda tunnustatakse sellistena seaduse alusel, sõltumata üksikisikutest või institutsioonidest, kes on nende omanikud või liikmed,

   — füüsilised isikud, kes osalevad majandustegevuses iseseisvalt.

4. Juriidiline üksus moodustab alati kas ise või mõnikord koos teiste juriidiliste üksustega statistilise üksuse "ettevõte" õigusliku aluse.

B. *Geograafiline kriteerium*

1. Üksust saab identifitseerida geograafiliselt. Eristatakse kohalikku, piirkondlikku, riiklikku, ühenduse ja rahvusvahelist tasandit.

2. Kohalik tasand vastab väikseimale halduspiirkonnale: "commune/gemeente" Belgias, "kommune" Taanis, "Gemeinde" Saksamaal, "demos" või "koinotis" Kreekas, "municipio" Hispaanias, "commune" Prantsusmaal, "DED/ward" Iirimaal, "comune" Itaalias, "commune" Luksemburgis, "gemeente" Madalmaades, "concelho" Portugalis ja "ward" Ühendkuningriigis.

3. Piirkondlikud tasandid määratletakse statistiliste territoriaaljaotuste nomenklatuuri (NUTS) alusel, kus on kolm taset (I, II ja III).

4. Vaatlus- ja analüüsiüksused määratletakse nii, et oleks kõigepealt võimalik kindlaks määrata iga liikmesriigi andmed ja need seejärel ühendada, et saada kogu ühenduse või suuremate piirkondade andmed.

5. Geograafilisi kriteeriume käsitlevad reeglid peavad olema ranged, et võimaldada konsolideerimist ning vältida topeltarvestust ja andmete väljajäämist.

C. *Tegevusalased kriteeriumid*

1. Majandustegevus või tootmistegevus, edaspidi "tegevus", toimub siis, kui sellised vahendid nagu seadmed, tööjõud, tootmisviis, infovõrgud ja tooted on omavahel ühendatud, mille tulemusel luuakse konkreetseid kaupu või teenuseid. Tegevust iseloomustavad tootmissisend (kaubad või teenused), toomisprotsess ja tootmisväljund.

2. Tegevus määratakse kindlaks konkreetsele NACE rev. 1 tasemele viidates.

3. Kui üksus teostab rohkem kui ühte tegevust, liigitatakse kõik tegevused, mis ei ole abitegevused, vastavalt loodud kogulisandväärtusele ressursikuludes arvestatuna. Eristatakse põhitegevust ja kõrvaltegevusi.

4. Kui lisandväärtuse kohta andmed puuduvad, tuleb kasutada muid kriteeriume, näiteks töötajate arv, palgafond, käive ja varad, et leida parim võimalik liigitus, mis oleks saadud lisandväärtuse põhjal.

5. Üksusi liigitatakse nende tegevuste järgi. Kui üks tegevus moodustab rohkem kui 50 % lisandväärtusest, siis liigitatakse üksus selle tegevuse alusel. Kõikidel muudel juhtudel tuleb järgida liigitamisreegleid. Liigitamine toimub etapiti kõrgeimalt tasemelt, milleks on jagu (üks täht), osade (kaks numbrikohta) ja rühmade (kolm numbrikohta) kaudu klassini (neli numbrikohta) välja. Liigitus peab igal tasemel olema kooskõlas eelmise tasemega. See valdkond kuulub määruse (EMÜ) nr 3037/90 artiklis 7 nimetatud statistikaprogrammi komitee pädevusse.

6. Põhi- ja kõrvaltegevusi toetavad abitegevused, näiteks haldus, raamatupidamine, andmetöötlus, järelevalve, ost, müük ja turundus, ladustamine, parandustööd, transport ja renoveerimine.

Need üksusesisesed abitegevused võimaldavad või hõlbustavad üksusel toota kaupu ja teenuseid kolmandatele isikutele. Abiteenuste toodete endiga kolmandaid isikuid ei varustata.

7. Abitegevuse mõistet selgitatakse täpsemalt IV jao B osas.

III JAGU

Üksuste määratlused ja iga üksust iseloomustavad selgitavad märkused

A. *Ettevõte*

Ettevõte on juriidiliste üksuste väikseim rühm, mis moodustab kaupu või teenuseid tootva organisatsioonilise üksuse, mis on oma otsuste tegemisel teatavas ulatuses sõltumatu, eriti käibevahendite paigutamise suhtes. Ettevõte teostab üht või enamat tegevust ühes või mitmes kohas. Ettevõtte võib moodustada ka ainult üks juriidiline üksus.

Selgitav märkus

Eespool määratletud ettevõte on majandusüksus, mis võib seetõttu teatavates tingimustes vastata mitme juriidilise üksuse rühmale. Tegelikult tegutsevad mõned juriidilised üksused ainult muude juriidiliste üksuste kasuks ja nende olemasolu saab seletada ainult halduslike (nt maksualaste) põhjustega, ilma et neil oleks majanduslikult seisukohalt mingit tähtsust. Selle kategooria alla kuulub suur osa ilma töötajateta juriidilistest üksustest. Paljudel juhtudel tuleks nende juriidiliste üksuste tegevusi käsitleda teenindatava juriidilise peaüksuse abitegevusena, kelle alla nad kuuluvad ja kellega nad tuleb ühendada, et moodustada majandusanalüüsis kasutatav ettevõte.

B. *Institutsiooniline üksus*

Institutsiooniline üksus on elementaarne majanduslike otsuste tegemise keskus, mida iseloomustavad ühtne toimimine ja sõltumatu otsustamine oma põhifunktsiooni täitmisel. Üksus moodustab institutsioonilise üksuse, kui ta on oma põhifunktsiooniga seotud otsuste tegemisel sõltumatu ja kui tal on täielik raamatupidamine.

— See, et üksus on oma põhifunktsiooniga seotud otsuste tegemisel sõltumatu, tähendab, et üksus vastutab oma otsuste ja toimingute eest ja annab nende kohta aru.

— See, et üksusel on täielik raamatupidamine, tähendab, et üksusel peavad olema nii raamatupidamisdokumendid, mis kajastavad kõiki aruandeperioodi jooksul tehtud majandus- ja finantstehinguid, kui ka varade ja kohustuste bilanss.

Selgitavad märkused

1. Äriühingute sektoris vastab ettevõte Euroopa rahvamajanduse arvepidamise süsteemis (ESA) kasutatavale institutsioonilisele üksusele. Samasugused institutsioonid on olemas ka valitsemissektoris ja erasektori kasumitaotluseta organisatsioonide sektoris. Kodumajapidamiste sektoris hõlmab institutsiooniline üksus kõiki kodumajapidamiste tegevusi, mõistet "ettevõte" kasutatakse aga ainult nende tootmistegevuse kohta.

2. Nende reeglite kohaldamine võimaldab leida lahenduse üksuste puhul, millel ei ole selgelt mõlemat eespool nimetatud institutsioonilise üksuse omadust.

   a) Kodumajapidamised on otsuste tegemisel alati sõltumatud, seetõttu on nad institutsioonilised üksused, olgugi et neil ei ole täielikku raamatupidamist.

   b) Üksused, kellel ei ole täielikku raamatupidamist, ühendatakse nende institutsiooniliste üksustega, kelle raamatupidamisse nende üksuste raamatupidamine kuulub.

   c) Üksused, kes peavad täielikku raamatupidamisarvestust, kuid kes ei ole oma põhifunktsiooni täitmisega seotud otsuste tegemisel iseseisvad, ühendatakse neid kontrollivate üksustega.

   d) Üksusi, kes vastavad institutsioonilise üksuse määratlusele, käsitletakse sellistena isegi siis, kui nad ei avalikusta oma raamatupidamist.

   e) Üksusi, kes kuuluvad ettevõtete rühma ja peavad täielikku raamatupidamisarvestust, peetakse institutsioonilisteks üksusteks, isegi kui nad on faktiliselt, mitte juriidiliselt, loovutanud osa oma iseseisva otsustamise õigusest ettevõtete rühma üldjuhtimise eest vastutavale keskasutusele (valdusäriühing). Valdusäriühingut peetakse tema kontrollitavatest üksustest eraldiseisvaks institutsiooniliseks üksuseks.

3. Institutsioonilisteks üksusteks peetakse järgmisi üksusi:

   — üksused, kes peavad täielikku raamatupidamisarvestust ja kellel on otsustusvabadus:

      a) aktsiaseltsid ja osaühingud, riiklikud äriühingud;

      b) ühistud, usaldusühingud ja täisühingud, mis on iseseisvad juriidilised isikud;

      c) riigiosalusega ettevõtted, mis on eriakti alusel iseseisvad juriidilised isikud;

      d) kasumitaotluseta organisatsioonid, mis on iseseisvad juriidilised isikud;

      e) valitsemissektori asutused.

   — üksused, kes peavad täielikku raamatupidamisarvestust ja keda tavapäraselt peetakse otsustamisel iseseisvaks:

      f) kvaasikorporatiivsed ettevõtted: füüsilisest isikust ettevõtjad, täisühingud ja riigiosalusega ettevõtted, välja arvatud punktides a, b ja c nimetatud, kuivõrd nende majandus- ja finantstegevust saab eristada nende omanike vastavast tegevusest ja nende tegevus sarnaneb korporatiivsete ettevõtete omale;

   — üksused, kellel ei ole ilmtingimata täielikku raamatupidamist, kuid keda tavapäraselt peetakse otsustamisel iseseisvaks:

      g) kodumajapidamised.

C. *Ettevõtete grupp*

Ettevõtete grupp on omavahel juriidiliselt ja/või rahaliselt seotud ettevõtete ühendus. Ettevõtete grupil võib olla rohkem kui üks otsustamiskeskus, eeskätt seoses tootmise, müügi ja kasumiga. Ettevõtete grupp võib tsentraliseerida teatavad finantsjuhtimise ja maksustamise aspektid. Ettevõtete grupp moodustab majandusüksuse, kellel on õigus teha otsuseid, eriti nende üksuste suhtes, millest ta koosneb.

Selgitavad märkused

1. Teatavate vaatluste ja analüüside puhul on mõnikord kasulik ja vajalik uurida teatavate ettevõtete vahelisi seoseid ja rühmitada üksteisega tihedalt seotud ettevõtted.

   Koostamisel on mitu ettevõtete grupi mõiste määratlust. Käesolevas määruses on ettevõtete grupp määratletud seitsmendas nõukogu direktiivis 83/349/EMÜ (EÜT L 193, 18.7.1983, lk 1) sätestatud raamatupidamisgrupi mõiste põhjal. Kõnealust direktiivi kohaldati esimest korda 1990. aastal alanud majandusaasta konsolideeritud aastaaruannete suhtes. Direktiiv 90/605/EMÜ (EÜT L 317, 16.11.1990, lk 60) laiendas seitsmenda direktiivi reguleerimisala.

2. Seitsmenda direktiivi kohaselt on tegemist ettevõtete grupiga, kui teine ettevõte kontrollib 20 % kapitalist või osalusega esindatud häältest. Arvesse tuleb võtta sätted, mis käsitlevad õigust määrata juhatuse liikmeid. Hoolimata enamusosaluse kontrollimisest on eesmärk võtta arvesse seda, kas tegelikult ettevõtet kontrollitakse.

3. Kõnealust määratlust ei saa sellisel kujul statistilises analüüsis kasutada, sest "raamatupidamisgrupid" ei moodusta üksteist välistavaid kokkuliidetavaid ettevõttegruppe. Seega tuleb määratleda statistilist üksust "ettevõtete grupp", mis põhineb mõistel "raamatupidamisgrupp", järgmiste muudatuste abil:

   — vaadeldakse kõrgeima konsolideerimistasandi (grupi juhtorgan) raamatupidamisgruppe,

   — ettevõtete gruppi kuuluvaks peetakse üksusi, kelle raamatupidamine on täielikult ühendatud konsolideeriva ettevõtte omaga,

   — lisatakse enamusosalusega üksused, kelle raamatupidamist ei konsolideerita mõne seitsmendas direktiivis lubatud kriteeriumi alusel, nagu erineva tegevusala või suhteliselt väikese suuruse alusel,

   — jäetakse välja vähem kui aastapikkused ajutised seosed.

4. Ettevõtete grupp on ettevõtete kogu, mida kontrollib grupi juhtorgan. Viimane on juriidiline emaüksus, mis ei ole otseselt ega kaudselt ühegi teise juriidilise üksuse kontrolli all. Kõiki tütarettevõtte tütarettevõtteid käsitletakse emaettevõtte tütarettevõtetena. On olemas siiski mõningaid ühistute ja äriühingute vorme, kus emaettevõtte omanikud on tegelikult grupi üksused.

5. Ettevõtete grupid moodustatakse üksustest, mille seosed, nagu omandiõigus, aktsiate kontrollpakk ja juhtimine, on tihtipeale väga erinevad. Need üksused on sageli seotud tütarettevõtete ja omakorda viimaste tütarettevõtetega. Üksus "ettevõtete grupp" vastab tihtipeale ühendusele, milles on keerukad suhted ja mis hõlmab sageli suurt hulka tegevusi. Ettevõtete gruppide sees on võimalik piiritleda allgruppe.

6. On otstarbekas määrata kindlaks kõik (enamus- ja vähemusosalus) seosed grupi juhtorgani ja kontrollitava ettevõtte vahel tütarettevõtete ja viimaste tütarettevõtete kaudu. Seeläbi on võimalik kujutada terve grupi ülesehitust.

7. Pidades silmas erinevate raamatupidamisalaste direktiivide toimet, tuleks alati üritada eristada finantsasutustesse mittekuuluvaid grupi põhiüksusi ja neid, mida tuleb liigitada kui finantsasutusi. Viimaste puhul tuleb eristada üksusi, mis on krediidiasutused, ja neid, mis on kindlustusseltsid. Mõned ettevõtete grupid võivad olla ülemaailmsed, kuid neid tuleb analüüsida ühenduse ja iga liikmesriigi majandusterritooriumi suhtes.

8. Üksus "ettevõtete grupp" on eriti otstarbekas ettevõtete finantsanalüüsi ja strateegia analüüsi puhul, kuid see on liiga mitmekülgne ja ebastabiilne, et võtta seda vaatlusel ja analüüsimisel kui keskset üksust, milleks jääb ettevõte. Ettevõtete gruppi kasutatakse teatavate andmete kogumiseks ja esitamiseks.

D. *Tegevusalaüksus (TAÜ)*

Tegevusalaüksus (TAÜ) rühmitab NACE rev. 1 klassi tasemel (neli numbrikohta) kõik ettevõtte osad tegevuse alusel ning vastab ühele või enamale ettevõtte toimivale alljaotusele. Ettevõtte infosüsteemiga peab olema võimalik esitada või arvutada välja vähemalt iga TAÜ toodangu väärtus, vahetarbimine, tööjõukulud, tegevusülejääk, töötajate arv ja kapitali kogumahutus põhivarasse.

Selgitavad märkused

1. TAÜ kui vaatlusüksus töötati välja selleks, et parandada tegevuse alusel liigitatud statistiliste uuringute tulemuste ühtsust ja seeläbi nende tulemuste rahvusvahelist võrreldavust, sest ettevõtte tasandil saab vaadelda erinevat liiki horisontaalset ja vertikaalset integratsiooni nii siseriiklikul kui ka rahvusvahelisel tasandil. Üksust, mis teostab ettevõtte kasuks, mille alla ta kuulub, ainult abitegevusi, ei saa käsitleda eraldi TAÜna. Tegelikult vastab TAÜ ISIC Rev. 3 sissejuhatuse punktis 96 esitatud määratlusele.

2. Klassifikaatori NACE rev. 1 konkreetsesse rubriiki kuuluvad TAÜd võivad valmistada ka muid kui homogeense rühma tooteid nendega seotud kõrvaltegevuste abil, mida ei saa olemasolevate raamatupidamisdokumentide alusel eristada. Vastupidi, põhitegevuse alusel klassifikaatori konkreetsesse rubriiki liigitatud TAÜd ei valmista teatavate homogeensete tooterühmade kogu toodangut, kuna samu tooteid võivad kõrvaltegevusena valmistada ka klassifikaatori mõnda teise rubriiki kuuluvad TAÜd.

3. Ettevõtetesisene raamatupidamine (nt tulu- või kulukeskused) on sageli välja töötatud tegevuse mõistele lähedaste kriteeriumide põhjal. Need võimaldavad hankida andmeid TAÜ tasandil nii, et neid saab vaadelda.

4. Kõik ettevõtete abitegevuste kulud tuleb kanda põhi- ja kõrvaltegevuste ehk ettevõtetes vaadeldavate TAÜde kuludesse.

E. *Homogeenne tootmisüksus (HTÜ)*

Homogeenset tootmisüksust (HTÜ) iseloomustab üks tegevus, millele osutavad homogeensed sisendid, tootmisprotsess ja väljundid. Sisendite ja väljunditena kasutatavaid tooteid eristatakse nende füüsiliste omaduste, töötlusastme ja kasutatud tootmistehnika järgi, viidates mõnele toodete liigitusele. Homogeenne tootmisüksus võib vastata institutsioonilisele üksusele või selle osale, kuid ta ei saa kunagi kuuluda kahe erineva institutsioonilise üksuse alla.

Selgitavad märkused

1. Tootmisprotsessi täpseks analüüsimiseks on ESA kasutusele võtnud homogeensed tootmisüksused, mis võimaldavad uurida tehnilisi/majanduslikke seoseid. Neid analüüsiüksusi, mida kasutatakse eelkõige sisendite-väljundite tabelite jaoks, ei saa tavaliselt vaadelda otse, vaid nad moodustatakse praktikas vaatlusüksuste tarbeks kogutud andmetest.

2. Enamik vaatlusüksustest tegeleb mitme seotud tegevusega. Vaatlusüksused võivad tegelda põhitegevuse ja mõne kõrvaltegevuse ehk teistesse valdkondadesse kuuluvate tegevustega ja mõne abitegevusega nagu haldus, ost, müük, ladustamine, parandamine jne. Kui vaatlusüksus on hõivatud nii põhitegevuse kui ka ühe või enama kõrvaltegevusega, jagatakse vaatlusüksus vastavaks hulgaks homogeenseteks tootmisüksusteks ja kõrvaltegevused liigitatakse uuesti põhitegevusest erinevates rubriikides. Teisest küljest ei eraldata vaatlusüksuse abitegevusi nendest põhitegevusest ja kõrvaltegevustest, millega nad on seotud.

3. Homogeenne tootmisüksus määratletakse tegevuse toimumise asukohast sõltumata. ISIC Rev. 3-s määratletakse homogeenne tootmisüksus nii, et see vastaks kohalikule HTÜle. ISIC Rev. 3 sissejuhatuse punkti 112 kohaldamist reguleerib punkt 104.

F. *Kohalik üksus*

Kohalik üksus on ettevõte või selle osa (töökoda, tehas, müügipunkt, kontor, kaevandus või ladu), mis asetseb geograafiliselt kindlaksmääratud kohas. Selles kohas tegeldakse majandustegevusega või juhitakse seda tegevust, kus, välja arvatud teatavad erandid, töötab üks või mitu inimest (teatavail asjaoludel osalise tööajaga) ühe ja sama ettevõtte heaks.

Selgitavad märkused

1. Kui inimene töötab rohkem kui ühes kohas (hooldus või järelevalve) või kodus, määratakse kohalik üksus kindlaks selle järgi, kust antakse juhtnööre või korraldatakse tööd. Peab olema võimalik määrata kindlaks iga kohaliku üksusega seotud töö. Kõikidel juriidilistel üksustel, mis on ettevõtte või selle osa õiguslikuks aluseks, peab siiski olema kohalik üksus, mis on registrijärgne asukoht, isegi kui seal keegi ei tööta. Peale selle võib kohalik üksus hõlmata ainult abitegevusi.

2. Geograafiliselt kindlaksmääratud kohta tuleb tõlgendada rangelt: kahte samasse ettevõttesse kuuluvat erinevate asukohtadega (isegi liikmesriigi väikseimas haldusüksuses) üksust tuleb käsitleda kahe kohaliku üksusena. Üks kohalik üksus võib ulatuda siiski mitmesse kõrvalasuvasse halduspiirkonda, sel juhul on määravaks teguriks tavapäraselt postiaadress.

3. Haldusüksuse piirid määravad kindlaks asukoha piirid, näiteks ei pruugi asukohta läbiv avalik maantee katkestada piiride jätkuvust. Määratlus sarnaneb ISIC Rev. 3 sissejuhatuse punktis 101 esitatuga selle poolest, et see käsitleb asukohta ranges mõistes, erineb aga punktis 102 esitatud määratlusest selle poolest, et asukoha range mõiste ei tohi käsitletavate statistikate lõikes muutuda. Lisaks kohaldatakse tavaliselt üksuses töötavaid inimesi käsitlevat kriteeriumi.

4. ESA-REGs (ESA piirkondlik kohaldamine) kasutatakse piirkondliku raamatupidamise eesmärgil sedasama kohaliku üksuse määratlust.

G. *Kohalik tegevusalaüksus (kohalik TAÜ)*

Kohalik tegevusalaüksus (kohalik TAÜ) on TAÜ osa, mis vastab kohalikule üksusele.

Selgitavad märkused

1. Igal TAÜ-l peab olema vähemalt üks kohalik TAÜ; TAÜ võib moodustada siiski ka ühe või enama kohaliku üksuse osade grupist. Teisest küljest võib kohalik üksus teatavatel tingimustel hõlmata ainult abitegevuste kogumit. Sel juhul on võimalik kohalikku üksust täiendavalt liigitada. Peale selle peaks igal ettevõttel olema vähemalt üks kohalik TAÜ.

2. Kohalik TAÜ vastab ISIC Rev. 3 sissejuhatuse punktis 106 esitatud üksuse määratlusele.

H. *Kohalik homogeenne tootmisüksus (kohalik HTÜ)*

Kohalik homogeenne tootmisüksus (kohalik HTÜ) on homogeense tootmisüksuse osa, mis vastab kohalikule üksusele.

IV JAGU

Selgitavad lisamärkused

A. *Valitsemissektori asutused ja kasumitaotluseta organisatsioonid*

1. Valitsemissektori asutuste puhul võivad statistika kogumiseks ja koostamiseks sobivad statistilised üksused olla väga erinevad (nt valitsemissektor, sotsiaalhoolekandeasutused või piirkonna, provintsi, departemangu, maakonna, linna, suurlinna piirkonna kohalik omavalitsus). Need erinevad asutused koos planeerivad ja haldavad nende alla kuuluvate asutuste (nt ministeeriumid, peadirektoraadid, direktoraadid, bürood, asutused, ametid jne) finantsvahendeid ning teostavad järelevalvet nende üle. Tegevusliikide poolest on mõned neist asutustest, eriti kohalikud omavalitsused, tõenäoliselt palju mitmekülgsemad kui korporatiivsed ettevõtted.

2. Eespool nimetatud asutuste tegevused kuuluvad tihtipeale NACE rev. 1 L jao alla: "Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus", kuid muud asutused on hõivatud tegevustega, mis kuuluvad põhiliselt teiste jagude alla, kaasa arvatud "Haridus" (M jagu), "Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne" (N jagu) ja "Muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus" (O jagu).

3. Kui hulk andmeid erasektori üksuste kohta tuleb ühendada andmetega majandustegevuse alusel liigitatud valitsemissektori asutuste ja erasektori kasumitaotluseta organisatsioonide kohta, tuleb nende andmete määratlemiseks ja liigitamiseks kasutada neid statistilisi üksusi, mis vastavad erasektoris määratletud statistilistele üksustele lähimatele üksustele. Seetõttu kohaldatakse kõiki erasektoris kasutatavaid kriteeriume analoogselt valitsemissektori asutuste puhul. Sama kehtib erasektori kasumitaotluseta organisatsioonide suhtes.

B. *Abitegevused*

1. Tegevust tuleb pidada abitegevuseks, kui see vastab kõikidele järgmistele tingimustele:

   a) tegevuse sisuks on ainult asjaomase üksuse teenindamine: teisisõnu, toodetud kaupu ega teenuseid ei tohi turustada;

   b) võrreldavates tootmisüksustes toimub samalaadne tegevus vastavas ulatuses;

   c) tegevuse abil toodetakse teenuseid või erandjuhtudel lühiealisi kaupu, mis ei ole osa üksuse lõpptoodangust (nt väikesed tööriistad või tellingud);

   d) tegevus suurendab üksuse enda jooksvaid kulutusi, s.o tegevus ei põhjusta kapitali kogumahutusi põhivarasse.

2. Erinevust abi-, põhi- ja kõrvaltegevuse vahel saab näitlikustada mõne järgmise näite abil:

   — väikeste tööriistade tootmine üksuses kasutamiseks on abitegevus (vastab kõikidele kriteeriumidele);

   — transport enda kulul on tavaliselt abitegevus (vastab kõikidele kriteeriumidele);

   — oma toodete müük on abitegevus, sest tavaliselt ei ole võimalik toota, kui tooteid ei müüda. Kui tootmisettevõttes on siiski jaemüügipunkt (müük otse lõppkasutajale), mis võib olla näiteks kohalik üksus, siis võib seda müügipunkti erandlikult teatava analüüsi jaoks käsitleda tegevusalaüksusena. Sel juhul liigitatakse kõnealust vaatlusüksust kaks korda, s.o tegevuse (põhi- või kõrvaltegevuse) põhjal, millega ta tegeleb ettevõttes, ja vaatlusüksuse enda tegevuse (jaemüük) põhjal.

3. Seetõttu on üldreegel, et kuna tootmisprotsessid ei ole ilma abitegevusteta teostatavad, ei tohiks neid abitegevusi käsitleda eraldi üksustena, isegi kui abitegevusi teostavad muud juriidilised üksused või kui tegevus toimub mujal ja isegi kui peetakse eraldi arvestust. Lisaks sellele ei võeta abitegevusi arvesse abitegevusi teostava üksuse liigitamisel. Parim näide abitegevusi teostavast üksusest on registrijärgses asukohas asuv juhatus.

4. Võttes arvesse punktis 1 esitatud määratlust, ei tohiks abitegevuseks pidada järgmisi tegevusi:

   a) selliste kaupade tootmine või sellised tööd, mille tulemusel moodustub põhikapital – eriti enda tarbeks tehtavad ehitustööd. See on kooskõlas NACE rev. 1-s kasutatava meetodiga, kus enda tarbeks ehitustöid teostavad üksused liigitatakse andmete olemasolu korral ehitustööstuse alla;

   b) tootmine, mille käigus valmistatavatest toodetest müüakse märkimisväärne osa, isegi kui suur osa tarbitakse ära seoses põhi- või kõrvaltegevustega;

   c) selliste kaupade tootmine, mis moodustavad lahutamatu osa põhi- või kõrvaltegevuse väljundist, nt ettevõtte osakonnas toodetavad kastid, mahutid jne, mida ettevõte kasutab oma toodete pakendamiseks;

   d) energia tootmine (integreeritud elektrijaam või koksitehas), sõltumata sellest, kas peaüksuse põhi- või kõrvaltegevuse teostamisel kasutatakse toodetav energia täielikult ära või mitte;

   e) kaupade ostmine nende jaemüügiks muutmata kujul;

f) teadus- ja arendustegevus. Need tegevused ei ole eriti laialt levinud ja nende abil ei toodeta teenuseid, mida tänapäeval tootmises kasutatakse.

Kõikidel eespool kirjeldatud juhtudel tuleks neid tegevusi eraldi andmete olemasolu korral pidada eraldi tegevusteks ja seetõttu käsitleda neid TAÜdena.

5. Kui abitegevusi teostatakse ühe üksuse heaks, moodustavad need tegevused ja selleks kasutatavad vahendid kõnealuse üksuse tegevuste ja vahendite lahutamatu osa. Kui statistilise üksuse tegevus ja vastavad abitegevused ei toimu siiski ühes ja samas geograafilises piirkonnas (määratletud statistiliste uuringute jaoks piiritletud tsoonidega), võib olla soovitav koguda nende üksuste kohta eraldi lisateavet nende andmeliikide puhul, mis tuleb liigitada geograafiliste piirkondade alusel, isegi kui üksused tegelevad ainult abitegevustega.

6. Kui abitegevusi teostatakse põhiliselt kahe või enama tegevusalaüksuse heaks, tuleb nende abitegevuste kulutused jagada kõikide tegevusalaüksuste vahel, kelle tegevust need toetavad. Kui on olemas andmed kulutuste jaotuse kohta erinevate tegevuste vahel, tuleks kulutused vastavalt jaotada. Kui kõnealust teavet siiski ei ole, tuleks abitegevuse kulutused jaotada põhitegevuse ja kõrvaltegevuste vahel proportsionaalselt väljundi väärtusega miinus vahekulutused, välja arvatud abitegevuste kulutused. Kui kõnealune meetod osutub praktikas liiga keeruliseks, võib abitegevuse kulutused jaotada lihtsalt proportsionaalselt väljundi väärtusega.

7. Kui abitegevused on korraldatud nii, et need teenindavad mitme üksusega ettevõtte ühte või enamat üksust, võivad abitegevused moodustada abitegevuste rühma eraldi kohas. Sel juhul võiks kasutada täiendavat liigitust, samamoodi kui on soovitav hõlmata teatavad tegevused täies ulatuses, isegi kui neid teostatakse sõltumatult või kui neid teostavad üksused, mis on hõivatud ainult abitegevustega (nagu elektroonilised andmetöötlusteenused). Selleks võiks need abiüksused liigitada nii nende endi tegevuste kui ka selle üksuse tegevuse alusel, mille alla nad kuuluvad.

8. On võimalik, et esialgse abitegevuse abil võidakse hakata tootma teistele üksustele müüdavaid teenuseid. Selline tegevus võib edasi arenedes lakata olemast abitegevus, mistõttu seda tegevust tuleb käsitleda üksuse põhi- või kõrvaltegevusena. Ainus võimalus määrata kindlaks, kas teatavat tegevust tuleb pidada abitegevuseks või põhi- või kõrvaltegevuseks, on hinnata selle tegevuse rolli kogu ettevõtte seisukohalt.

C. *Tabel tegevuse ja asukoha järgi*

Üks või mitu tegevust	Üks või mitu asukohta Ettevõte Institutsiooniline üksus	Üks asukoht Kohalik üksus
Üks tegevus	TAÜ	Kohalik TAÜ
	HTÜ	Kohalik HTÜ